

*Химченко Марина Володимирівна
студентка IV курсу, групи І-41
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*

Війна в житті однієї жінки.

Спогади Парасковії Кузьмівни Денищенко

Друга світова війна стала страшним випробуванням для нашого народу. Не дивлячись на те, що з дня її закінчення пройшло не одне десятиліття, вона продовжує відгукуватися хворобливими відгомонами навіть в серцях тих, хто не застав її.

Ми не чуємо гулу німецьких літаків, люди не поспішають в бомбосховища. Але жахливий період 1941-1945 років навіки залишиться в пам'яті людей, які пережили Другу світову війну.

У селі Юрівка, Конотопського району, Сумської області, проживає Парасковія Кузьмівна Денищенко. Зараз їй 93 роки (1926 року народження), а в далекому 1942 було всього 16 років. Саме у грудні 1942 року німецькі війська наблизилися до слобожанського села Юрівка.

Ці часи Парасковія Кузьмівна згадує зі сльозами на очах:

«Ми збиралися на досвітки коли недалеко від нас гуркотіла війна. А через пару днів, мене і ще дев'ять дівчат з нашого села забрали поліцаї, жителі сусіднього села, і відвезли нас до районного центру на медогляд. Всі дівчата дуже плакали, бо не знали, що на них далі чекає...

12 грудня нас забрали, посадили у вагони і повезли... разом нас було сорок дівчаток, всі років 16 -17-ти.

Ми доїхали до Кракова. Там німці влаштували так звану «прожарку». Вони боялися підципити собі хвороб, і пообрізали нам коси... Коли потяг прибув до Гомеля, ми з Марією – моєю подружкою-односельчанкою, домовилися втекти, але скрізь було багато озброєних німців... І знову була дорога на Захід...»

Парасковія Кузьмівна потрапила у найвіддаленішу точку Німеччини – місто Гамбург, де з такими ж молодими дівчатами працювала на

будівництві: закладали фундаменти невеликих двоповерхових будинків. Таку тяжку роботу довелося виконувати без перепочинку півроку.

«Ми були легко одягнуті, дуже замерзали...погрітися пускали хвилин на 15...і знову виганяли на холод», - згадує жінка.

«Одного разу на землі ми побачили листівки, які розкидали серби, в них було написано попередження про американське бомбардування. 18 липня вночі о 4 годині летіли бомби, горіли німецькі склади, ліс... Ми витягували людей спід завалів, копали ями для мертвих німців та розстріляних наших».

Потім вони працювали на фабриці, складали деталі до літаків. Тут були справжні випробування. Працювали по 18 годин на день, проживали по 80 чоловік у бараці, розрахованому на 40 осіб.

« Ми були дуже втомлені, не відчували ні рук, ні ніг, мучилися від голоду. Годували нас один раз на день. Варена морква, бруква і 300 грамів хліба –це все що давали їсти. Я не могла вже їсти цієї вареної моркви тому їла саму брукву, а хліб залишала на снідання, бо годували тільки ввечері... А коли лягали спати, німці декілька разів оголошували тривогу, після якої вже було важко заснути...і ми їли той хліб, бо були голодні...»

Після чергового нальоту бомбардувальників, від бараку не залишилося нічого. Зачепило і фабрику на якій працювали. Місто 3 дні стояло у вогні і пороховому диму, палав і ліс. Потім почалася переправа на інший завод. Нова робота була легшою, вона тривала 12 годин: із 6 ранку до 18 вечора. Проживали у багатоповерховому бараці на третьому поверсі, а на поверх вище радянські військовополонені.

Жінка згадує:

« На роботу вели під конвоєм... Годували супом з нечищеною картошкою, казали що якби почистили, то військовополонені їли б самі очистки, бо всім варили з одного казана».

Через деякий час – знову переїзд, у Нойштанд, місто за 30 кілометрів від Чехії. Тут навіть платили за роботу.

« Нам платили 7-8 марок. Недалеко був магазин, в якому торгував поляк, там ми купляли крупи, бо годували тут теж погано... На заводі ми складали деталі для літаків, не знали ж що та як, от і робили як могли, коли що зробимо не так, німець, той що був головний над нами, не кричав, він відносився до нас добре».

Лінія фронту просувалася на Захід. Коли радянські війська підійшли до Нойштанда, керівники заводу втікали, а полонені залишалися. Коли Рейхстаг був узятий, Парасковія Кузьмівна ще більше року працювала на різних роботах у військових частинах Червоної Армії.

« Ми повернулися додому вже в кінці вересня 1945 року. Разом зі мною були ще односельчанки – Кубишка Векла, Шук Харитина, Приймак Марія, Ленъ Ганна, Кубишка Мотря, Матюх Євдокія, Приймак Олександра... Найголовніше те, що залишилися живі».

Важко було згадувати ці роки Парасковії Кузьмівні. Те, що вона пережила, страшно уявити.

У 1948-1949 рр. вона працювала у радгоспі, у 1949-1950-х - на Донбасі. Повернувшись у село, працювала у ланці, пізніше – на свинокомплексі. Має орден «Знак Пошани» за сумлінну працю.

Сьогодні Парасковія Кузьмівна проживає сама, має невелике господарство і багато роботи. Ніколи не забудеться їй та страшна війна, яка стала великим відпечатком у її душі, який нічим не стерти з пам'яті.